

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Hegyedévre	4 »
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Hegyedévre	5 »
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Hegyedévre	6 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétvége
ünnepe utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 8.

A szerkesztőség kérésre visszadélmény
vagy megöröklésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Ujabb fordulat?

(—a.) A képviselőháznak előre hirdett nagy szejuzációjára, az elnök lemondásának és a házszabályok erőlyesebb kezelésének bejelentésére teljesen előkészült mindenki a Házban. A képviselőház régóta nem látott ennyi képviselőt. A munkapártnak úgy látszik mind a három turnusa ott volt, az ellenzéken is alig hiányzott valaki. A karzat tömve, jegyet a világért sem lehetett volna kapni. Feszült érdeklődéssel várták az ülés megnyitását. Csak éppen az hiányzott, hogy az ülést vezető alelnök felbontsa Berzeviczy elnöknek lemondó levelét, melynek már tartalmát is ismertették egyes befentes, vagy ilyenek feltűnni akaró lapok.

Ez a nagy szenzáció azonban s vele együtt mindaz, amit ennek következménye gyanánt megrajzol magának a képzület, — elmaradt. Sajnos. Ugy látszik csak egyelőre, talán éppen csak huszonnégy órára.

Az elnök lemondása helyett Kossuth Ferenc lépett elő egy közvetítő indítvánnyal, melyben az ügy elintézésére parlamenti bizottság kiküldését kéri.

Kossuth közvetítő indítványa világos bizonyossága annak a békülekeny hangulatnak, mely az ellenzéki pártok legnagyobb részén uralkodik.

Már Berzeviczy békeakcióját is látható örömmel fogadták. Ha Justhéknek azon indokolatlan követelése miatt, hogy a véderőreform-javaslatot kössék össze az általános titkos választói joggal, meg is hiúsult az elnök akciója, — de nem szűnt meg az ellenzéki pártok javarésznének szinte törekvése a normális politikai viszonyok helyreállítása iránt.

Bár akadnak olyanok, akik Kossuth közvetítő indítványát úgy tüntetik fel, mintha az ellenzék megijedt volna a munkapártnak harcias készülődésétől, — mégis igen helyesen és tapintatosan cselekedett Kossuth Ferenc, amikor indítványát megtette. Ezzel alkalmat akart adni, még egy utolsó, talán a 12-ik órán túl is, hogy a harc elkerülhető legyen.

Erre azonban már alig van a legcsekélyebb kilátás is.

Vasárnap este a miniszterelnök a munkapárti klubban már bejelentette, hogy elérkezett a cselekvés ideje. Azóta a harcias hangulat annyira kiélesedett a

munkapárton, hogy Tisza nyíltan megmondja Andrásynak: Én jobbra megyek, te menj balra.

Ezek után alig hihető, hogy Kossuth indítványának örvendetes tárgyalásába bele menjen a kormány. De ha inkább tiszteletből Kossuth iránt meg is tennék, eredménye alig lenne.

Igy hát nem újabb fordulat ez, hanem csak egy napos — fegyverszünet, mely után nehéz küzdelem következik.

A miniszterelnök nyilatkozata.

Khuen-Hederváry gróf miniszterelnök vasárnap este a munkapárti körben tudomására hozta mindenkinek, akiket illet, hogy a türelmi próba véget ért, feloldotta valamennyi párt békekötélkeit s e szavakkal: »minden párt teheti azt, amit jónak lát«, az összes béketörökvésekre rászabadította a háborút.

A békének hosszú és zajos vajudás után való kimúlásáról és harcos fegyverzetben való hirtelen feltámadásáról kiadott hivatalos jelentés ekként hangzik:

Khuen-Hederváry Károly gróf miniszterelnök tegnap este 9 órakor a nemzetmunkapárt körében az ott nagyszámban összegyűlt képviselők és tagok előtt a követi kezdő nyilatkozatot tette: Tisztelt Barátaim. Tulajdonképpen nem érkezletről van szó. Miután azonban külön külön nem beszélhetek mindenkivel, ezen az uton óhajtalak beneteket informálni. Amint tudjátok, egy hosszú parlamenti küzdelem után vagyunk, amely részünkről — az igaz — nem annyira küzdelem, mint inkább türelmi próba volt. Egy idő óta mindenféle megoldási mód került szóba, amelyeknek az lett volna a célja, hogy biztosítsa a parlament normális működését. A tárgyalások ott hiúsultak meg, hogy egy *propozíció sem merült fel*, melynél kilátás nyílt volna, hogy a helyzet kibonyolítására vezessen és alapot adjon arra, hogy az összes ellenzéki pártok közreműködésével legyen megtalálható a kivetető út. Most az utolsó percben is felszínre került egy *újabb proposíció*, melyet mi köteleességszerűleg — nem akarván könnyelműen eljárni — komolyan megfontoltunk és meggondoltunk. *Biz nem bocsátkozom ezuttal a dolgok részletezésébe, csak annyit akarok mondani, hogy ezeket a proposíciókat nem lehetett elfogadni.* (Zajos taps és éljenzés.) Bármennyire szeretnénk volna az ország ügyeit békésen rendezni, annak a felelősségnek a tudatában, amelylyel nemcsak a pártnak, de az országnak is tartozunk, nem voltunk abban a helyzetben, hogy ezeket a proposíciókat vállaljuk. (Helyeslés.) Nem riadhatunk vissza tehát oly ut választásától, mely meggyőző désem szerint sikerre fog vezetni. A helyzet tehát az, hogy szabadok vagyunk, s minden

párt teheti azt, amit jónak lát. (Lelkes éljenzés és taps.)

A miniszterelnöknek ez a háborus proklamációja hamarosan eljutott a pártkörökbe, ahol, mert várták, tulságos izgalmat nem keltett. De mégis valamennyi pártkörben fő- és alvezérek tanácskozásra vonultak vissza s olyan pontozatokat szövegeztek, amely biztosítaná a harcos pártok egyöntetű akcióját az elnökválasztás esetére.

Együtt az ellenzék.

Zichy Aladár és Rakovszky István keresték fel Justh Gyulát, majd később Andrassy Gyula vonult melléje. E tanácskozás eredménye hír szerint az összes ellenzéki pártok együttes akciója a kormány akciójával szemben.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, november 6.

Kabos Ferenc alelnök fél 11 órakor nyitja meg az ülést.

A jegyzőkönyvet türelmetlenül hallgatják. Feltűnt, hogy a miniszterek nincsenek jelen. Lukács pénzügyminiszter és Zichy János gróf kultuszminiszter, akik benn voltak az ülés-teremben, szintén kimentek.

Az elnök bejelenti Békésmegye, Miskolc, Ugocsa, Esztergom kérvényét különböző ügyekben s megteszi szokásos indítványát, hogy a megfelelő bizottságokhoz utasíttassanak.

Abrahám Dezső a jobboldal gunyos felkiáltásai közt szintén megteszi szokásos ellenindítványát, a névszerinti szavazásokra és azoknak holnapra való halasztására vonatkozólag.

Az elnök ezt határozatilag kimondja s egyuttal jelenti:

— Most pedig következik a napirend első pontja, a névszerinti szavazás. (Általános megkeletés.)

Az elnök kibuzza az urnából az »M« betűt s az ülést öt percre felfüggeszti.

Kossuth indítványa.

A képviselők nagy zaj között tódulnak ki a folyosóra, a karzat csaldódtan izgett-mozgott.

Mindenki a váratlan fordulat iránt érdeklődött, melynek csakhamar megett a magyarázata.

Kossuth Ferenc ugyanis az utolsó percben egy közvetítő indítványt adott át a miniszterelnöknek, mely arról szól, hogy a képviselőház küldjön ki egy 24 tagu vegyes bizottságot a béketárgyalások folytatására. Addig tehát, amíg e fölött döntenek, fegyverszünet állott be.

Veiszlovits Adolf és Fia

cég „Concordia Entreprise des Pompes Funébrés“ Első nagyváradí temetkezési vállalatával és márvány művek gyárával Rákóczi-ut 13. sz. a. épült házába (a régi Apolló épülettel szemben) ÁTKÖLTÖZÖTT.

Az 1858. év óta fennálló vállalat jóakaratu pártfogását és támogatását új otthonában is kéri kiváló tisztelettel Veiszlovits Lajos.

A folyosón megélenkült az élet, s ámbár Kossuth indítványáról mindenki tudott, mégis az a vélemény került felül, hogy nem Kossuth indítványa következtében halasztódott el a mai nap szenzációs eseménye, az elnök lemondása és ezzel kapcsolatban a miniszterelnök felszólalása.

A halasztás különben is csak egy napra szól és holnap okvetetlen bekövetkezik az elnök lemondása.

Szünet után következtek a névszerinti szárazások.

Ülés vége 2 órakor.

Az olasz-török háború.

Tripolisz annektálása papiron.

Az olaszok érdekes lépésre határoztak el magukat, miután egy hét óta egy lépéssel sem hatolhattak előbbre, sőt a törökök egymás után foglalják vissza Tripolisz erődtéményeit, az olaszok egyszerűen bekebelezik az olasz királyságba Tripoliszt — a hivatalos lapban. Minden esetre könnyebb dolog, mint a valóságban. Azután felszólítják a török kormányt, kössön békét és mondjon le a két afrikai tartományról.

A törökök már meg is adták a választ: Berghaziban megint megverték az olaszokat.

Távíratunk a következőket jelentik:

Róma, november 6. A Stefániai-ügynökség jelenti: A király ma délelőt a következő dekrétumot írta alá:

»A miniszterelnök és a külügyminiszter előterjesztésére a minisztertanács hozzájárulásával az alkotmány 5. pontja alapján elhatároztuk és mi is elhatározzuk, hogy Tripolisz és Cyrenaika teljes egészében az olasz királyság szuverénitása alá helyeztessék. Az említett területek kormányzására vonatkozólag a végleges intézkedések törvényes uton fognak megállapítani. Egy ily törvény megalkotásáig királyi dekrétumok fogják a szükséges intézkedéseket megállapítani. Ezek a dekrétumok a parlamentnek határozathozatal végett előterjesztetnek.«

Az olaszok békét ajánlanak.

Róma, nov. 6. Di San Giuliano márkai olasz külügyminiszter a külföldi olasz nagykövetekhez a következő táviratot intézte:

»Tripolisz és Cyrenaika főhelyeinek megszállása, az okkupáló hadsereg állandó sikerei, az e helyeken egybegyűlt hatalmas haderők és az odakészülő újabb csapatok hatástalan és hasztalan tették a törökök minden további ellenállását. Másrésztől a hasztalan vérontás elkerülésére sürgősen szükséges, hogy minden veszélyessé válható bizonytalanságnak véget vessünk. Ezért egy ma kibocsátott dekrétummal Tripoliszt és a Cyrenaikát végérvényesen és visszavonhatatlanul az olasz királyság szuverénitása alá vetettük. Minden más, kevésbé radikális megoldás, amely még a szultán szuverénitásának árnyékát is megengedné, állandó oka volna jövődöbéli konfliktusoknak Törökország és Olaszország között, amely később még a kormányok akarata ellenére is egy az egész Európára nézve kedvezőtlen pillanatban élesedhetnének ki.

Tripolisz és Cyrenaika megszünt Törökország alkatrészeképpen szerepelni. Bizunk abban, hogy a nagyhatalmak egyöntetű állásfoglalása arra fogja bírni a török kormányt, hogy haladéktalanul hozza meg bölcs és döntő elhatározását, amely megfelel igazi érdekeinek, ugyisint az egész civilizált világ érdekeinek. Minden esetre ily értelemben fog Olaszország közreműködni és csak úgy hajlandó a méltányos békére, mint arra, hogy minden eszközzel odahasson, hogy Törökország a lehető legrövidebb időn belül kénytelen legyen a békét elfogadni. Felhatalmazom arra, hogy e távirat másolatát a külügyminiszter urnak átadja.

Di San Giuliano.«

Tiltakozás a kegyetlenségek ellen.

Konstantinápoly, nov. 6. A porta közli az olasz kegyetlenkedések ellen az 1907. évi hágai kongresszus összes szignatárius hatalmasságaihoz intézett tiltakozó jegyzékének szövegét.

A jegyzék mindenekelőtt hivatkozik a hadi szokásokra. Olaszország a tripolizzi és benghazii lakossággal szemben követett bánásmódjával a saját maga által elismert elveket lábbal taposta. Az olaszok a közeli helységek lakosságát igalmatlanul kivégezték azon gyanu alatt, hogy néhány ottomán hazafi Tripoliszban segítségére akart menni a felmentő hadseregnek. Az olasz vezérkar az összes bennszülöttek közt halált osztogatott és folytatja az ártatlanok kivégzését és nagyszámu beteg ottománok hajóra szállítását. A jegyzék azzal végződik, hogy a porta, amidőn a kegyetlenkedések és mészárlások ellen tiltakozik, nemcsak az önvédelem kötelességét teljesíti, hanem a szolidáris nemzetek irányában fennálló sokkal magasabb kötelességét is, mert a fennálló civilizációt az a veszély fenyegeti, hogy csak üres szó marad minden lényeges tartalom nélkül.

Nagy török győzelem.

Konstantinápoly, november 6. Benghazii környékén Giulianóban nagy vereséget szenvedtek az olaszok. Két oldalról támadtak az arabok s visszaverték a partra szálló olaszokat, mivel pedig a nagy vihar miatt a hadihajók nem ágyuzhattak s kénytelenek voltak messze eltávozni a parttól, a menekülő olaszok közül az arabok nagyon sok embert leterítettek. Szuvereniban is megihusult az olaszok partraszállása.

London, november 6. Idevaló lapoknak jelenti Maltából, hogy a törökök Tripolisz mellett nagy győzelmet arattak és sok arab behatolt a városba.

A Justh-párt értekezlete.

Budapest, nov. 6. (Saj. tud.) Ma a Justh-pártban értekezlet volt. A párl további teendőit állapították meg. Hogy mi a taktikájuk, azt nem sikerült megtudni.

A munkapárt értekezlete.

Budapest, nov. 6. (Saj. tud.) A nemzeti munkapárt holnap délután tart értekezletet. A kormány ezen az értekezleten bejelenti a további intézkedéseit.

Debrecen Barkóczy mellett.

A »Katholikus Népszövetség« debreceni szervezete f. hó 4-én gyűlést tartott az »Arany Bika« dísztermében sok száz főre menő hallgatóság részvétele mellett. Megjelentek a gyűlésen a város katolikus társadalmából dr. Lóly Béla kegyesr. főgimnáziumi igazgató, dr. Schweighoffer János, Fűredi Ferenc, dr. Zalai János, Kronstein Béla, Fülöp Béla, Juhász János középiskolai tanárok, Papp János gör. kath. esperes, Mellau Márton, Fetzler József r. kath. segédlelkészek, dr. Csath Sándor, dr. Ruzska István ügyvédek, Sperlág Zoltán gyógyszerész, Hurszsky László igazg. tanító, Kresznerics Gy. Ferenc m. á. v. hivatalnok helyi igazgató és még számos előkelő uri, és különösen nagy hölgyközönség. A püspökladányi szervezet Bathó Viktor helyiigazgató vezetésével 10 tagú küldöttséggel volt képviselve. A gyűlés legkiemelkedőbb pontja Auer István író központi kiküldött előadása volt, ki a »Jelenkor égető kérdései«-ről tartott hatalmas, szép és a hallgató-ságot mindvégig lebilincselő beszédet.

A sajtóval kezdte, bemutatja annak erkölcs-telen és nemtelen harcmodorát, óriási hatalmát és az egyének egész gondolkodását, érzését megváltoztató befolyását, valódi célját és törekvését, mely nem egyéb, mint az egyének preparálása a katolikus egyház és vallás teljes megsemmisítése érdekében. A sajtóval azonos célt szolgál az ugynevezett vallástalan iskola. Ott már a fiatalokat igyeksenek »szekularizációs« elvekre nevelni.

Bemutatja a közömbös iskola lelketrontó és erkölcsöt mértelyező hatását. Azután rátér a Barkóczy-ügyre. Markáns vonásokkal ismerteti báró Barkóczy Sándor nemes, derék puritán jellemét, ki ellen az Országos Tanáregyesület aljas hajszát indított.

Barkóczy nevének említése felvillanyozza a lelkeket. A közönség tapsviharba tör ki, éljenzésbe kezd s energikus szavakban ad kifejezést tiltakozásának. »Le a szabadkőművesek-ke!« és »Eljen Barkóczy« mindannyiszor felhangzik, valahányszor a szónok Barkóczy nevét említi. A katolikus autonómia szükségességét bizonyítva, végzi szépen megalapozott hatalmas beszédét. A gyűlés több ének, zeneszámmal és szavalattal volt fűszerezve.

A Barkóczy melletti tüntetés felhatalmazta a népszövetségi szervezetet, hogy másnap délután értekezletet hívjon egybe, melyen a vezető emberek mind megjelentek. Kresznerics Gy. Ferenc m. á. v. hivatalnok, helyi igazgató általános helyeslés mellett erélyes szavakban utasítja vissza a Barkóczy ellen indított hajszát s örömmel szögezi le a debreceni katolikusok Barkóczy iránt érzett szeretetét, tiszteletét és rendíthetetlen bizalmát, melynek az előtti napon tartott gyűlésen oly spontán jelét adta! Zengő éljenzés mellett terjeszti be a következő határozati javaslatot:

»A debreceni katolikusok főlháborodással értesülnek nap-nap után arról a hajszáról amelyet az »Országos Tanáregyesület« néhány tagja és ezek inspirálására a nem keresztény sajtó báró Barkóczy Sándor miniszteri tanácsos, a kulturális miniszterium középiskolai ügyosztályának vezetője ellen folytat. E hajszának alapja az, hogy báró Barkóczy a sokat hangoztatott »egyenlőség« elvet úgy merte alkalmazni, hogy abból egy kis rész a katolikusoknak is jutott, hogy merészkedett 93 tanár közül 5 kongreganistát kinevezni s hogy van bá-

torsága hitét nyíltan és bátran bevallani. Nem vagyunk hajlandók túrni, hogy gyermekeink szívéből a tudomány leple alatt kiöjlék legfőbb kincsünket, a hitet, a vallást.

Vallás nélkül nem ember az ember, vallás nélkül nincs erkölcs és erkölcs nélkül elpusztul a haza. Hit és vallás eszmények, melyek magyar hazánk fennállását ezer esztendeig biztosították. Ezért a báró Barkóczy ellen indított hajszát a legelkeseredettebb indulattal visszatartjuk, hogy azok a békebontó, nemzetellenes tanári elemek, akik ahelyett, hogy hivatásukat becsületesen teljesítsék, fegyelmetlenségükkel, gyermekeinknek rossz példát mutatnak, a legerélyesebben rendreutasítsanak.

Egyben kimondja a gyűlés, hogy Barkóczyt rendíthetetlen szeretetéről biztosítja és kéri őt, hogy azon az egyenes, becsületos, magyar uton továbbra is megmaradjon, amely utról eddig semmiféle alantós támadás és hajszát letéríteni nem tudta.

A tapsvihar újra, meg újra kitört s Barkóczy éltetésével ért véget az értekezlet.

Finom női szabóság!

Tisztelettel értesitem a n. é. hölgyközönséget, hogy egy elsőrendű modern szabász vezetése alatt finom női szabóságot rendeztem be.

Tisztelettel

FLEGMAN

divatháza.

Bémer-tér. Alapított 1888.

A Szigligeti Társaság választmányi ülése.

Vasárnap d. e. 11 órakor tartotta a Szigligeti Társaság választmányi ülését, melyen jelen voltak:

Rádl Ödön elnök, dr. Imrik Péter és dr. Adorján Armin alelnökök, Sas Ede, dr. Krüger Aladár, Báthory Ferenc, dr. Várnai Ferenc és Kozári Gyula választmányi tagok.

Az ülés első tárgya Szigligeti életrajzának megírása volt. Ezzel az ügygel a Társaság már régóta foglalkozik s most sikerült az életrajz megírására Somló Sándort megnyerni. Somló a megbízást vállalta s a kész életrajzot 1913. dec. 31-ig benyújtja.

Az évi munkaprogram során a Társaság 4 felolvasó-ülést tart. Az első a hó utolsó napján tartják meg és a most jubiláló Rákosi Viktor és Gárdonyi Géza ünnepelésére szentelik. Az ünnepély első pontja az elnök megnyitása lesz, azután Vucskits Jenő főreáliskolai tanár olvassa fel a két íróról írt esszéjét, majd a Társaság egyik tagja Rákosi egyik novelláját mutatja be, a szintársulat egy tagja pedig Gárdonyi verseiből olvas fel.

A második matinéen Szabolcska Mihály fog legújabb verseiből felolvasni, szerepelnek még Sas Ede novellával és Kármán Elemér felolvasással. A matiné december 17-én tartják meg. A következő két matinéen Rádl Ödön, Báthory Ferenc és még más íróink fognak szerepelni.

A folyógyek során jelentést tett az elnök

a társaság tengeri kigyójáról, a Szigligeti-szobor ügyéről. A szoborra a pénz már régen egybegyűlt, de a szobrásztól nem lehet a kész művet megkapni. Nincs más hátra, mint sürgetni és várni.

A társaság új tagjává ajánlották Rádl Ödön és dr. Imrik Péter: Vucskits Jenő főreáliskolai tanárt, akit egyhangulag meg is választottak.

Legjobb minőségű
valódi amerikai cipők
REICHARD áruháza
cégnél kaphatók.

UJDONSÁGOK.

* **Személyi hír.** Dr. Radu Demeter nagyvárad i. g. katolikus püspök a püspöki konferenciára Budapestre utazott.

* **Oltáregyesület Békés Csabán.** A katolikus hitélet emelésére és a hívek öröme, pár nappal ezelőtt megalakult Békés-Csabán az Oltáregyesület. Az egyesület elnöke Nemeskey Andor szentszéki ülnök, plébános lett, míg világi elnök: özv. Beliczey Rezsőné, alelnök: özv. Jávör Gyuláné, pénztárosok: özv. Seres Gyuláné és Tóth Györgyné, ellenőr Dusbaba Vilmos, jegyző Szalay Gyula, ruháros Körössy Anna; ezeken kívül 25 tagu választmány. Az ujonnan alakult Oltáregyesület november 5-én, vasárnap tartotta első közös ájtatosságát. Az Oltáriszentséget reggel 7 órakor kitétek imáadásra s este 5 órakor szent beszéd után szentség betétel. Az első szent beszédet Nemeskey Andor plébános tartotta. A kar az ezen alkalomra betanított énekeket adott elő 3 as szólamban. Igazi lelki öröm volt látni, hogy az intelligens férfiak és nők mint versenyeznek az ájtatosságban az egyszerű hívekkel. Az egyesületre igazi szükség volt Békés Csabán. Az ottani urinők, kevés kivétellel mind és a férfiak közül is sokan tagjai az egyesületnek.

* **Az árvaszéki elnök a közigazgatási bizottságban.** A közigazgatási bizottságról szóló 1876. évi VI. törvény cikk 1 §-a alapítja meg, kik hivatalból tagjai a közigazgatási bizottságnak. A törvény ezek között felsorolja az árvaszéki elnököket is. Biharvármegyenél tényleg rendszeresen jelen is van a közigazgatási üléseken az árvaszéki elnök, Nagyvárad városánál azonban nincs bent az árvaszéki elnök a közigazgatási üléseken. A városi árvaszék átszervezése előtt a polgármester volt az árvaszéki elnök, tehát mint polgármester ugy is részt vett a bizottság ülésein. Most azonban már önálló elnököt nyert az új szervezet folytán Nagyvárad árvaszéke, aki a törvényszerint tehát tagja a közigazgatási bizottságnak. Valószínűleg eddig is csak tévedésből nem lett behíva a közigazgatási bizottság üléseire.

* **Épül a város.** Az idei nagy építkezési kedv, úgy látszik a jövő évben sem fog csökkenni. Már eddig is sok tervről értesültünk, amelyeket a jövő évben szándékoznak keresztülvinni. Tegnap ismét több építkezést jeleztek a városnál. Dr. Kemény Kurlándér Ede és Bárdos Imre beadványt intéztek Nagyvárad városához,

amelyben bejelentik, hogy a Szent János-utcai 23., 25., illetve a Sralárdi-utcai 18. sz. házukat, valamint a Szent János-utcai 40. sz. (Személyi Kálmán-féle) és 41. sz. házukat lebontani és újra építeni óhajtják, miért is kéri az utcavonal megállapítását.

* **Vetítőest a Kath. Körben.** A Kath. Kör az idén is minden héten vetítőestélyeket fog tartani a tél folyamán. Az első vetítőestély ma, kedden délután fél 6 órakor lesz, melyen X. Pius pápa élete kerül bemutatásra 60 művészi színes képben. Az előadást Krüger Aladár dr fogja tartani.

* **Orvoshelyettesítés.** Dr. Molnár István cséffai járási és gesztői körorvosnak a derecskei járási orvossá történt kinevezetésével megüresedett állásra a cséffai főszolgabíró dr. Goldner Herman nagyszalontai körorvost helyettesítette.

* **Uj plébánia az egyházmegyében.** Örömnappja volt Mindenszentek ünnepén a dobozi róm. kath. egyháznak, amidőn körülbelül 350 esztendő eltelte után ismét önálló egyházzá alakult át. A község jólelkű földes ura, a róm. kath. hitközség fáradságot és anyagi áldozatokat nem ismerő alapítója és kegyura gróf Wenckheim Dénes főrendiházi tag, nagybirtokos már évekkel ezelőtt messzeföldön párját ritkító arany- és márványból ragyogó templomot építtetett 330.000 korona költséggel. Két évvel ezelőtt modern szép iskolát emeltetett. Biztosította örök időkre a mindenkori plébános és kántortanító fizetését és a mult hónap folyamán azon kéréssel fordult kegyelmes főpásztorunkhoz, Sačhenyi Miklós grófhhoz, hogy a dobozi egyházat emelje önálló anyaegyházzá és kegyuri joga alapján bemutatta plébánosnak Ruzska Antal Zoltán helyi lelkészt. Kegyelmes főpásztorunk örömmel teljesítette az alapító kérését és Mindenszentek ünnepét tűzte ki a plébánia megnyitásának napjává. Mindenszentek ünnepén a délszaki növényekkel remekül díszített gyönyörű templomban ünnepélyes Vei Sancte volt, mise közben, amelyen a gróf kegyuri család is résztvett, Doboz első plébánosa méltatta e nap jelentőségét és kérte Isten áldását a dobozi egyház alapítójára és családjára, a plébánia hiveire és a községre.

* **Kanyaró Érsemjénben.** Az érmihályfalvai főszolgabíró jelentést tett az alispánhoz, hogy Érsemjén községében a kanyaró járvány-szerűleg lépett fel. A betegség továbbterjedésének megakadályozása végett a kellő óvintézkedéseket fogantatásiották.

* **Iskolamegáldás Biharon.** Lélek-emelő, szép ünnepségben volt részük vasárnap a szomszédos Bihar község katolikus hiveinek, abból az alkalomból, hogy a régi, elavult kath. iskola és tanítói lak helyett gróf Sačhenyi Miklós megyés püspök által emeltetett új, díszes épületet ünnepélyesen megáldották. Az ünnepi akción megjelent a püspökségi uradalom képviselőjében Papp Károly püspöki uradalmi pénztárnok, a község előjárósága, a református tanítók testületileg, továbbá a község intelligenciája valláskülönbség nélkül és a hívek nagy számmal, végül az iskola növendékei. — A délelőtti szentmise és s. entbeszéd után Tremkauer József kerületi esperes vezetése alatt, a harangozás mellett körmenetben vonult az egybegyűlt ünnepelő sokaság és az iskolásgyermekek az új iskola épületéhez, ahol az esperes megáldotta az új tantermet és a tanítói lakást. Majd szívhezszóló beszédet intézett a szülők-höz és gyermekekhez. Beszédében figyelmeztette a katolikus híveket a hálára a fenkölt lelkű főpásztor iránt, azon bőkezűségért, amely-

lyel, a nép hozzájárulása nélkül, ily szép, a kor követelményeinek megfelelő épületet emeltetett a keresztény nevelés és oktatás céljaira és a gyermekek javára. Elismerés és hála illeti a község érdemeiben gazdag plébánosát Szentkirályi Jenőt, akinek nagy része van az új iskola létesítése körül s másodsorban neki köszönhetik a bihari hívek, hogy az új iskola felépült, Felhívta továbbá a kath. szülőket és gyermekeket, hogy naponként imáikba foglalják azokat, akiknek az új iskolát köszönhetik. A gyermekeknek kívánta, hogy növekedjenek ne csak korban, hanem erényben és bölcsességben, hogy kedvesek legyenek mind Istennél, mind az embereknek. — Ezután a gyermekek *Bellovits* Antal tanító vezetése mellett énekeltek a Hymnust, továbbá két fiúcska és három leány csinos verseket szavaltak, igen szépen. Végül a Szózatot énekeltek s az ünnepély véget ért. Déli 1 órakor Szentkirályi Jenő plébános vendégszerető házában ünnepi ebédet adott, amelyen a vendégek s a helybeli előkelőségek voltak jelen.

* **A mezőtelegi sodronypálya kibővítése.** A mezőtelegi sodronypályát Felsődernától az orsidi erdőig ki fogják bővíteni. Az új pálya közigazgatási bejárását a miniszter november 21-ére tűzte ki s a bejárás vezetésével dr. Kosella Károly miniszteri tanácsost bízta meg.

* **Demokraták és szociálisták.** A szociálisták Vázsonyi Vilmos ellen az élelmszerbődék kérdésében elfoglalt álláspontja miatt napok óta heves támadásokat intéznek és Vázsonyit egyenesen a munkásság ellenségének nyilvánították. A szociálisták vasárnapra népgyűlést hirdettek, a melyre a Népszava »Csak botokkal« című cikkben hívta meg a munkásságot, a demokratáknak pedig megüzente, hogy »ha mernek, jelenjenek meg a gyűlésen.« A demokraták nagy tömegben csakugyan felvonultak a népgyűlésre, összeütközésre azonban nem került sor, mert Vermes rendőrkapitány közölte a demokraták vezetőivel, hogy a felvonulás tárgyátalan, mert a szociáldemokraták népgyűlését feloszlatta. A demokraták erre visszavonultak a körúti Liszt Ferenc téren levő helyiségéhez, a hol Vázsonyi Vilmost kívánták hallani. Vázsonyi szenvedélyes hangú beszédet mondott, a melyben hazug rágalomnak minősítette a szociáldemokraták vádaskodását. Végül felszólította a jelenlévőket, hogy ne üljenek föl semmiféle ugratásnak. A demokraták »tömeges« lelkesedésére Buchinger Manó kijelenti becsület szavára, hogy az összes demokraták elérték négy omnibuszon. Ezek éltették Vázsonyit.

* **Meghosszabbított vasutépítési engedély.** Szabolcsvármegyei helyi érdekű vasut részvénytársaság előmunkálati engedéllyel bír egy Nyirbaktai állomástól kiindulólag Nyirbátori és innen Ermihályfalvái, Ermihályfalvától pedig Nagykárolyig építendő gőzüzemű vasútra. Az előmunkálati engedély lejárt s a kereskedelmi miniszter erről tegnap azzal értesítette az alispánt, hogy az engedélyt egy évre meghosszabbította.

* **Zsebmetszők a piacon.** A közelmúltban a Szent László-téri csirkepiacon több zsebtolvajlás történt. A megejtett nyomozás megállapította, hogy a zsebtolvajok Leiber Ferenc, Weisz József, Virág András, Osváth Gusztáv és Feldmann József közismert fiatalok voltak, kik legalább 5 rendbeli zsebtolvajlást ismertek be. A rendőrség minannyiokat letartóztatta s

holnap átadja a kir. ügyészségnek. Tettesek egyike, Osváth Gusztáv tegnapelőtt egyéb lopások miatt kezdte meg 3 havi fogházbüntetésének kitöltését.

* **Veszett kutya garázdalkodása.** Margitai tudósítónk jelenti, hogy ott tegnap Omér Lajos levélbördőt Szilágyi Ignác kutyája megtámadta és még mielőtt eltudta volna zavarni, a kutya megmarta a lábát. A kutyát az előjáróság agyonlővette s felboncolása alkalmával megállapították, hogy az állat veszett volt. Omert felszállították a Pasteur intézetbe.

* **Szivszélhűdés.** Kiss János Kolozsvári-utca 77. sz. a lakosnak Pópa Péter nevű kocsisa tegnap este 8 órakor ittas állapotban jött haza és az istállóba aludni tért. Ejjel 11 órakor Kiss János kiment az istállóba, hogy a lovait megnézzé s megdöbbenve látta, hogy Pópa Péter a földön fekszik s hiába élesztgeti, életjeit magáról nem ad. Az esetről jelentést tett a rendőrségnek. Helyszínre azonnal kiszállt dr. Nemes Aron tb. orvos s konstata, hogy Pópa Pétert szivszélhűdés ölte meg.

* **Elkártyázta a fuvardíjt.** Tegnap reggel 3 óra tájban B. Szabó István békési napszamos Törköméri völgyben özv. Tornyai Albertné tulajdonát képező zárt pajtát feltörte s onnan két ágyfát, s ágydeszkákat ellopott. Nevezett napszamos a szomszédok tettenérték s átadták H. Kovács Sándor rendőrnek, ki a vasúti állomáson teljesített szolgálatot. A tolvaj napszamos a rendőr előállította. Kihallgatása alkalmával B. Szabó István beismerte a bűnselekmény elkövetését s ugyancsak beismerte azt is, hogy f. évi október 14-én Nagy Károly Mocsár utca 2. számú fuvaros által neki átadott 70 korona pénzt elsiikkasztotta, elkártyázta. Rendőrség B. Szabó Istvánt letartóztatta s ellene a bünvádi eljárást folyamatba tette.

* **Verekedés a bálban.** *Bakonyszeg* községben az olvasókör vasárnap délután bált rendezett, amely véres verekedéssel végződött. *Freshó* János, Balogh István társával együtt megtámadta régi haragosát, *Végh* Gábort. A legénynek néhányan segítségére siettek, úgy hogy egyszerre csak általános verekedés színhelye lett a táncsterem. A duhaj legények ólmos botokkal támadtak egymásra, a lányok elmenekültek és uemsokára néhány legény kiömlő vére pirosra festette a padozatot. A véres verekedésnek a megjelenő csendőrök vetettek véget, kik a verekedőket letartóztatták. *Végh* Gábor oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy be kellett szállítani a biharmegyei kórházba.

* **Végén csattan az ostor.** Tegnap délbén a Szaniszló-utcán Bakó István és Kovács János kövezők az uttestet javították. Ez alatt észrevették, hogy a Szaniszló-utca 17. sz. ház előtt boroshordókkal megrakott kocsit állott meg az uttesten, miáltal az uttest forgalma teljesen el lett zárva. Bakó és Kovács kérték Csipai András és Finta Mózes kocsisokat, hogy e helyen ne álljanak meg, a forgalmat ne zárják el. Ebből szót vitás, majd verekedés keletkezett a kocsisok és a kövezők között, melynek során a kocsisok Bakó István kövező-mestert a kocsit löcsével és ostornyéllel megverték. Rendőrség a fennevezett kocsisok ellen a bünvádi eljárást folyamatba tette.

* **Az idei szép őszi napokat** legkellőmesebben CSÁKY SÁNDOR terített asztalai mellett tölthetjük el, (vasut-állomási repülő-híd hegyoldali lejárójánál) hol mindenkor tisztán kezelt kitűnő hegyi borok, izletes jó magyar konyha áll a t. közönség rendelkezésére. — Minden szerdán este friss flecken-sült. — A t. közönség sávos pártfogását kéri Csáky Sándor vendéglős.

x Október havában megjelenő magyar és német folyóiratok nagy választékban érkeztek. Kérjen mutatványszámot. **Benkő Artur.** Telefon 870.

x **Itt a vadászat!!** Ha élvezettel akar vadászni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezzé be szakembernél, mert nem mindegy az, hogy csak puska vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készítve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésektől, mert rendszeren későn bánjuk csak meg, ha ilyeneknek felülünk. **Sauer-féle** fegyverek eredeti gyári árban árjegyzék szerint; továbbá a legelső rendű gyárosok fegyverei csak **LADÁNYI JÓZSEF** puskaművesnél kaphatók eredeti árban. M. kir. lőporáruda. Telephon 269. Nagyvárud Rákóczi-ut.,

x **Csillár és fémáru gyártási telep:** Nagyvárud Iroda s raktár Szt. János-u. 1. Bémer-tér 3. Telefon 556. Készíték a legizlésebb kivitelben modern és stilszerű csillárokat, villamos, gáz vagy petroleumra. Átalakítások s régi csillárok galvanizálása; villamos motor, világítási és csengő berendezések a legolcsóbban. Kiváló tisztelettel **STERN ADOLF.** 33

x **Szabadalmazott folyton-égő meteor kályhák,** kályha-tálcák, ellenzők, fakosarak, széntartók nagy választékban **TARSOLY** és **RISZTÓ** különlegességek vaskereskedésében Nagyvárud, Rákóczi-ut.

ORSZÁGOS KÖZVETÍTŐ BANK
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Nagyvárud, Rimanóczy-utca 9. l. em.

Kieszközöl
törlesztéses és jelzalog kölcsönöket,
Financirozza HÁZAK VÉTELÉT és ELADÁSÁT és azokra, mint minden más ingatlanra a legmagasabb értékbecslés szerint GYORSAN OLCSON KÖLCSÖNT folyósítat.

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletét

folyó év május 1-én helyezte át míg az építkezés tart Nagyvárud, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits házba, az Orsolya zárda templomával szemben.

Rimanóczy műbutorgyár.

::: Állandó bútorkiállítás. :::

I. rendű tölgy és bükkfa parketta saját gyártmány.

Saját készítményű modern cserépkályhák állandóan raktáron. Elvállalja kályhák javítását.

Raktár és iroda: Rákóczy-ut, saját ház.

::: TELEFON: 796. :::

Költségvetés díjtalan.

ÓVÁS.

Óvakodjunk a selejtes
kézi munkáktól, Bóvíl
árut ne vegyen, mikor

ujat és szépet

nálam az elismert olcsó
áron szerezhethet be.

TÁTRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Figyeljünk a cégre

Értesítés.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt háztulajdonos urak becses tudomására hozni, hogy **Óváry Lajos kályhás üzletét** átvettük s az eddigi szolid alapon folytatjuk

ÓVÁRY TESTVÉREK

cég alatt.

Kiváló Jóságú modern és izléses kályháinkkal, pontos kiszolgálással és becsületes munkával óhajuk továbbra is mélyen tisztelt megrendelőink elismerését kinyerni s a boldogult elődünk által szerzett bizalmat továbbra is fentartani. A legdivatosabb és legegyszerűbb

cserepkályhák

állandóan raktáron vannak.

Javítási munkák a legrövidebb idő alatt eszközölhetők. Nagybecsű megrendeléseiket kérve, vagyunk tisztelettel

Óváry Testvérek kályhás iparosok

(Óváry Lajos utóda).

Csengeri-utca 27. szám.

SZÍNHÁZ.**Heti műsor:**

Kedd: Tilos a csók.

Szerda: Cigányszerelem.

Csütörtök: Hit és haza (premier.)

Péntek: Hit és haza.

Szombat: Hit és haza.

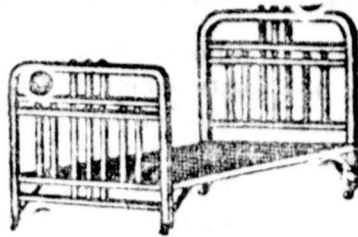
Vasárnap d. u. Iglói diákok, este Eszmadta (premier.)

Tilos a csók. Pásztor és Vince e gyönyörű muzsikájú operetjét az idén oly pompás szereposztásban elevenítették fel a Szigligeti Színházban, hogy ez a népszerű látványos operett az idén is egyik slágere lett a színháznak. Ma este ismét ezt a bájos és mulatságos kedves zenéjű operettet játsszák a színházban.

Cigányszerelem. Lehárnak ez a világszerte kedvelt operettje a múlt szezon legvonzóbb, legnépszerűbb darabja volt, harminc előadásán zsúfolt ház taposott minden énekszámát. Az érdeklődés még mindig oly nagy a darab iránt, hogy a közönség köréből többen reklamáltak az igazgatónál a Cigányszerelem műsorontartását s Erdélyi Miklós most, holnap, szerdán ismét előadhatja a kitűnő operettet.

Eszmadta. Vasárnap este mutatják be a Szigligeti színházban a közelmúltban oly nagy sikerű bécsi operettet, az Eszmadtát. Ezt a kacagtató és rendkívül érdekes operettet százszor játszották a Venedig in Wienben s minden jel arra mutat, hogy Nagyváradon is a szezon egyik slágere lesz.

Vas és rézbutor

gyári raktári

Székrenyő 3 matraccal 20 korona

Sodronybetét 10 korona

Rézkarmiss 4 korona

Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 636.

EGYESÜLETEK.

A magántisztviselők gyűlése. A nagyvárad magántisztviselők érdekes gyűlést tartottak vasárnap délelőtt a kereskedelmi és iparkamara dísztermében. Rácz Jakab elnök vezette a gyűlést, amelynek két kiváló vendégét: Paskó Gyulát és dr. Kreutzer Lipótot üdvözölte. A megnyitás után Paskó Gyula hosszú előadásban ismertette a magántisztviselők országos nyugdíjgyűlésének szervezetét, amelyet nagy érdeklődéssel hallgattak. Ezután dr. Kreutzer Lipót tartott nagy érdeklődés mellett előadást a magántisztviselők nyugdíjáról. Megvilágította egyes magán nyugdíjintézmények káros működését és biztatta a magántisztviselőket, hogy szervezkedjenek, tömegesen lépjenek be az országos nyugdíjgyűlésbe, amely a kartársak érdekeit mindenben megvédi. Az előadást tetszéssel fogadták. Megemlítjük még, hogy a magántisztviselők egyesülete szombat esti választmányi üléséből kifolyólag Beöthy László kereskedelmi minisztert üdvözölte.

MULATSÁG.**Jogászok hangversenye.**

Vasárnap este pompásan sikerült, fényes és elegáns jellegű hangversenyt rendeztek a jogászok a Kereskedelmi Csarnok nagytermében. Ragyogó estélyi toaletten elegáns hölgyközönség töltötte meg a pazarul kivilágított termet s az ügyes, gáláns jogászrendezőknek ugyancsak sok dolgot adott a folyton-folyvást érkező vendégsereg.

Vonzotta a közönséget nemcsak ama körülmény, hogy a hangverseny jótékony célra lett rendezve, hanem maga az érdekes és niveau program is, mely egymaga a legnagyobb érdeklődésre tarthatott számot. A rendezőség mindent elkövetett, hogy megjegyen az erkölcsi és anyagi siker s buzgó fáradozásukért igazán elismerést érdemelnek Számborovszky Rezső és Véssey Kálmán rendezők.

A hangversenyt a posta- és távirda tiszték hatalmasan szervezett és erősen fegyelmezett zenekara nyitotta meg. Wallace Mariana nyitányt játszották, még pedig teljes precizitással. A közönség tapsviharral adott kifejezést elismerésének. A zenekar kitűnően van szervezve és sok kiváló tehetségű tagja van, akik Kertész Jakab vezetése alatt remek munkát produkáltak. Különben a szervezés és együttes műkö-

dés kifogástalan volta Pásztor István főtitkár dicséreti.

A nagy tetszéssel előadott nyitány után Váry F. János szavalt, megkapó erő, sok finom allűr volt előadásában. Szép hatást ért el.

Meleg sikere volt a Szigligeti színház fiatal művésznőjének: Horváth Micinek. Kellemes csengésű, finom hangja nagyon-nagyon megdobogtatott sok fiatal szívet. Remek csokorral kedveskedett a művésznőnek a rendezőség, ami azt hisszük neki is kedves emlék lesz.

Ugyancsak ünnepezt hölgye volt az estélynek F. Károlyi Leona urnő. Partnerével dr. Krüger Jenővel nem akarták leengedni a pódiumról. Gyönyörűen összeillik ez a két hang. Mikor együtt énekeltek, a közönséget szinte lebűvölte a hatalmas erő; olyan imponáló, szélesen, tisztán harsanó volt a hangjuk, mint a triumphust hirdető aranykürtök szava. Méltóztassék hozzávenni Várad karmester művészi zongorajátékát és lehetetlen csodálkozni azon a nagyszerű eredményen, amit e három ember elért.

Károlyi Leona urnő kipirult arccal lépett le a pódiumról. A hosszú, fárasztó és rendkívül nehéz technikájú énekdarab pirosra festette arcát, kezében izléssel alkotott, csupa sötét bordó színű rózsacsokrot tartott ez elébe siető gratulálók felé.

— Ugye, gyönyörű csokor! . . . Es maga elé tartva, ennek fedezete alatt sikerült elérnie plüs zsölléjét.

A legszebb számok egyike volt az a duett, amelyet Zay Margit urleány és dr. Mezey Zsigmond játszottak. A figyelmes rendezőség gyönyörű rózsaszínű székfü-csokrot nyújtott föl; a számot megtapsolták és megüjrätták.

Branycsiky Dezső szelid hangulatu verset olvasott föl nagy tetszés mellett. **Franyó** Zoltán elmaradt száma helyett **Vécsey** Kálmán olvasta föl több igen szép és kedves versét.

A program lepergése után nyomban táncba kezdtek. Kedves, jó hangulatban tartott a fényesen sikerült mulatság, melynek elég szép anyagi sikere is volt.

A jelen olt hölgyek s lányok közül is sikerült (!) megjegyezni a következők neveit:

Asszonyok: Dr. Adorján Emilné, özv. Asmány Gyuláné, dr. Fráter Pálné, Horváth Károlyné, Kakas Józsefné, özv. Kelepetz Lajosné, Kollárszky Lászlóné, Kolozsváry Sándorné, Komlóssy Józsefné, Középegy Kálmánné, Laszky Arminné, dr. Molnár Imréné, Moskovits Miksáné, Nagy Lajosné, Nosz Gusztávné, Oláry Gyuláné, Paczkó Aladárné, Papp Abrahámné, Petry Gyuláné, Szmazenka Ernőné stb.

Leányok: Asmány Elluska, Barényi Tinike, Eleméry Magduska, Horváth Micike, Kelepetz nővérek, Kakas nővérek, Középegy Pirike, Kolóssy Czuczika, Kollárszky Ilonka, Kolozsváry nővérek, Laszky Alice, Molnár Ilonka, Molnár Olga, Nagy nővérek, Nosz Ilonka, Petry Ius, Róza Olga, Lalkovits Micike, Sulyok Gizike, Számborovszky Irénke, Szmazenka Editke, Wagner Ellus, Vértessy Mariska, Zay Margit stb.

A jogászok Mensa hangversenyére tiszteletjegyüket megváltották: gróf Széchenyi Miklós 50 koronával, dr. Adorján Emil és Moskovits Miksa 100—100 koronával, dr. Radu Demeter 20 koronával, dr. Bozóky Alajos, dr. Kiss Géza, dr. Némethy Gyula, dr. Schweiger Ede, báró Szentkereszthy György, dr. Vass Bertalan 10—10 koronával, dr. Demetrovics Elek, dr. Fridländer Ernő, dr. Géher Lambert, dr. Popovits Miklós, dr. Vucskics Gyula 5—5 koronával, Ernyai Gil-

bert 4 koronával, Csicsay Alajos 3 koronával. Felültizettek: dr. Fráter Pál, Oláry Gyula 6—6 koronát, Tarsoly Béla, Wechsler Adolf 5—5 koronát, Várady Aladár 2 koronát. A kegyes adományokért ezután mond hálás köszönetet Számborovszky Rezső, segítő-egyesületi elnök.

ZENE.

Stefániai és Mary Maud. Szombaton este előkelő vendégei lesznek Nagyváradi zenevilágának. Mary Maud a világhírű londoni énekesnő és Stefániai Imre a ma már mintegy világhírre vergődött nagy magyar zongoraművész érkezik le Nagyváradra egy estére, hogy egy vig zenekulturát varázsoljanak be hozzánk, (ha csak néhány órára is) egy szemernyi mutatót abból az életből, melyet a boldog világvárosi műélvezők ének, akik nem évi hat estén, hanem sokkal több estén érintkezhetnek a zeneművészek fejedelmével. Nagyváradi szűkös viszonyai sajnos, nem engedik meg, hogy hatnál több alkalommal lássunk körünkben zeneművészeket.

Ezért kétszeresen nagy érdeklődésre számíthatnak azok, akiket a ritka alkalom lehoz Nagyváradra. Ami Mary Maudot és Stefániai Imrét illeti, az ő szereplésüket a megillető nagy szeretettel és érdeklődéssel várja a közönség. Erre vall, hogy a koncertrendezés irodájában (Vidor Manó könyvkereskedés) már is annyi előjegyzés történt az estély jegyeire, hogy a hátralevő utolsó napokon jelentkezők számára csak alig néhány jobb hely maradt.

NYILTTÉR.

NEUMANN TESTVÉREK

Üvegfestészeti és díszüvegezési műintézete.

Üvegcsiszoló és tükör árugyár.

NAGYVÁRAD, RÁKÓCZI-UT 55. SZÁM.

A főtisztelendő papság szives figyelmébe ajánljuk műtermünket

templom ablakok díszüvegezésék készítésére, művészies és egyszerűbb kivitelben ólom keretbe foglalva.

CZÉGÜNK TÖB SZÖRÖSEN KITUNTETVE.

Telefon 1164.

Borszéki
GYÖGYÉSZÜDÍTŐVIZ.

A SZÉNSAVAS ÁSVÁNYVIZEK
KIRÁLYA!

Főraktár: IFJ. ULMANN IZIDOR és FIAI cégénél.
Telefon 253.

Kapható minden nagyobb fűszerüzletben és vendéglőben.

Mindazon hölgyeknek és uraknak, kik felejthetetlen jó férjem elhalálása által engemet és leányomat ért fájdalomunk enyhítésére szivesek voltak részvételüket kifejezni, ez uton is hálás köszönetet mond

Özv. Bozóky Béláné.

ELADÓ egy 15 változatú
Zimmerman-féle

egészen új

HARMONIUM.

Cím a kiadóhivatalban

Dr. Julier Vilmos

lakását

Rákóczi-ut 8. sz. alá helyezte át.

TANÜGY.

Népoktatás. Havi folyóirat. XXX. évfolyam, 8 (októberi) szám. Kalcsa. Szerkeszti Dreszger Ferenc tanítóképző tanár. Előfizetés egész évre 4 korona.

Egészen az iskola élete tölti ki ezt a számot is, mint a többieket. Komárik István hatalmas tanulmánya a török-nyelvi tanítási tételre mutat rá, hogy a tanító az iskolában érvényesíthesse. Sz. Z. népoktatási helyesírási oktatást világítja meg. Szusz-i Antal a család erkölcsi nevelésének gyakorlatából ad szemléltetve megszerkesztett képet, hogy az iskola és a család egymásra találhassanak. Dér Ferenc az egyszerű és az osztás megtanítását könnyíti meg. Szűcs János tanulmányának első része az iskola mostoha helyzetét mutatja ki a község hatásmasáival szemben. Három könyvbírálat is van e számnak. Mindhárom megbízható s alapos irányítva a tanítónak a könyvválasztásnál. Az új Rendszabályoknak az iskolaszékről rendelkezés részét adja e szám Apró közleményei — egy-egy kis tanulmány — cikkekbek és előszövegek az eddigiekénél is. Igaza van annak a tanfelügyelőnek, aki jól jellemezte a folyóiratot: »A Népoktatás igazán a népoktatást szolgálja. Lelkiszedést ad és módszert fejleszt. S ez kell ma az iskolának.«

REGÉNYCSARNOK.

HELÉN.

Irta: Schmidt Amália. — Fordította: N. M.

(Folytatás) 14

— Csekély jól Nagyszerűen beszélsz. Előbbi körülményeim közt valóságos áldozat volt őt állásunkhoz képest neveltetni. De én mégis megtettem. Ezenkívül megígérem neked, hogy jövőjéről gondoskodni fogok, fényesen gondoskodni fogok, fényesen gondoskodni; mit kívánhat egyebet?

— Ah, ő nem kíván semmit; hanem én kívánom tőled ama boldogságot, melyről minket szavaddal biztosítottál. Miért akarod kezét tőlem megtagadni most, midőn oly dúsan vagyunk javakkal megáldva, holott az-ölt csekély birtokunkat is elégségesnek tartottad boldogulásunkra?

— Boldogulástokra, igen; akkor még semmi nagyobbra igényt nem tarhatták és oly nőre volt szükséged, ki kevésből megélni, s még a keveset is szaporítani tudja. Erre tökéletesen jó volt Helén; fényes műveltségű, nagyobb társadalmi igényekkel és rokoni összeköttetésekkel bíró nő volt Neuklosterbe való. Most azonban oly nőt kell venned, ki a világba illik, kinek birtok és családi viszonyai a tiednek megfelelnek és ki téged, ahelyett hogy magához levonna, magával főlemel. Es én csak ily összeköttetéshez fogom bejegyzésemet adni.

— Es én, atyám! soha sem fogok mással összeköttetésbe lépni, csak Helénnel.

— Akkur ne számolj atyád szeretetére, vagy jövődről való gondoskodására! — Mondá a báró magán kívül.

— Szerencsére Kleindank hagyományai az én szabad tulajdonom, a házföld legutolsó cserepérről is belátásom szerint rendelkezhetem és én szentül biztosítalak: hogy sem koldus báboznak adjam, inkább vadászomnak vagy inasomnak hagyom.

— Amint akarod, atyám! — mordá Miksa fölkelve. Ugy neveltél engem, hogy képes vagyok magamat és Helént is eltartani és ha nem fogsz is engem többé jótéteményeidben részesíteni, ezen egyért mindig hálás leszek irántad.

A báró szitokban tört ki; mielőtt az elhangzott volna, magában maradt.

III. FEJEZET.

Neukloster soha sem látott oly gyötrelmes órákat, mint lakói meggazdagodásának első napján. A reggel még csak tűrhető volt mindenkire nézve, mert a báró szobájában maradt. Miksa a szabadban bolyongott, és a hölgyek szokott módon, bár szorult szívvel végezték házi kötelességeiket. De midőn az ebéd ideje egybegyűjté a ház lakóit, mindenki oly szerencsétlennek, oly elszigeteltnek érezte magát, mintha eddig nem is bizalmas barátságban, hanem nem évek óta tartó ellenségeskedésben éltek volna egymással.

Ebéd után mindig együtt együtt szoktak maradni.

Most sem akarta senki a szokott házi rendet megbontani; de a társalgás oly vontatott, kényszerült vala, hogy mindenki valóságos kínnak tekintené a lassan haladó órákat.

(Foly. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A Moskovits cipőgyár r.-t. tőkeemelése.

Nagyváradi egyik nagyjövőjű, alig pár évi fennállása alatt már országos hírnévnek örvendő gyári vállalata: a Moskovits Farkas és társaszi zma- és cipőgyár részvénytársaság vasárnap rendkívüli közgyűlést tartott, amelynek legérdekesebb mozzanata volt a részvénytőke felemelése. A vállalat üzeme már eddig is oly nagy arányokat öltött, hogy újabb helyiségekről és forgótőkéről kellett gondoskodni, hogy a gyár minél intenzívebb működést fejthessen ki.

A rendkívüli közgyűlésen a helybeli és megyebeli részvényeseken kívül jelen voltak: ifj. dr. Chorin fővárosi ügyvéd, Fodor Ferenc a magyar gyáriparcsok orsz. szövetségének főtitkára, Eitner Jenő sümegi bőrgyáros és Fuchs Adolf bécsi bőrgyáros.

A közgyűlésen előterjesztették az igazgató-ság jelentését, amelyben kifejtik, hogy a gyár

üzemének fokozása kívánatos és pedig akként, hogy napi 1200 pár cipő és csizma gyártására legyen a gyár berendezve. E célból szükséges, hogy a részvénytőkét 3 millió koronára emeljék fel; kapcsolatosan pedig az igazgatóságot egészítsék ki.

A jelen volt részvényesek, teljes bizalommal viseltetvén a gyár üzeme és vezetése iránt, a részvénytőkének 3 millió koronára emelését elhatározta, egyben az igazgatóságba új tagokul a következőket választották be: Schvarc Ferenc, Kálmán Ernő, Darvas Imre, dr. Moskovits Miklós, dr. Schvarc István, Grosz Sándor és Moskovits Simont; új ügyész pedig dr. Fleischer Lajos lett.

Az igazgatóság javaslatára a részvénytársaság helyeselte az igazgatóság azon javaslatát, hogy megvásárolják a Biharvármegyei Takarékpénztár szomszédos 2 emeletes épületét s ezen épületben bővítik a gyár üzemét.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése.

Budapesten

A gabonatőzsdén tegnap nyugodt kezdet után zárlatnál kissé megszilárdult az irányzat. Készáru forgalom harmincezer mázsa változatlan árak mellett.

Határidők sárlata:

Októberi buza	— — —	11.95
Áprilisi buza (1912)	— — —	10.44
Októberi rozs	— — —	9.69
Áprilisi rozs	— — —	8.59
Októberi zab	— — —	9.37
Áprilisi zab	— — —	9.36
Májusi tengeri (1912)	— — —	8.57
Augusztusi tengeri	— — —	8.60
Augusztusi repce	— — —	14.60

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	841.—
Osztrák hitelrészvény	— —	643.—
Jelzálogbank	— —	482.—
Leszámitoló és pénzváltó	— —	571.—
Salgótarjáni készén	— —	675.—
Osztrák államvasut részvény	— —	719.—
Közuti vasut	— —	789.—
Beocsini cement	— —	—
Rimamurányi vasmű	— —	619.—
Városi vasut	— —	415.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

Formára és tartósságra felülmulhatatlanok a MOSKOVITS anatomiai cipők. Egységárak: 10, 13, 17 korona. Nagyváradi fiókjüzetek: I. Kossuth-utca 5. Gyárépület. II. Bémer-tér, Bazar-épület. III. Zoldfa-utca 7. sz. Dr. MUNK-ház.

Moskovits Farkas és Társa
cipő és csizmagyár részvénytársaság.

E F C O

Porosz-szalon készítettégl a legkiválóbb **fűtőanyag**

1 órai fűtés körülbelül 4 fillér

Nem porzik
Nem piszkít
Nem hagy salakot
Sulyhiány kizárva

100 darab házhoz szállítva

5 korona.

Kizárólagos képviselő

Weisz Lajos

kereskedelmi és műszaki irodája

Szacsavay-utca 81. sz. Telefon 323.

Vidéki megrendelést pontosan eszközöl.

TATRAY és TSA RT.

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavító műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Részvénykicserélési felhívás!

Az Egyesült Biharvármegyei Kereskedelmi bank és Központi Takarékpénztár r. t. felhívja azon tisztelt részvényeseit, kiknek birtokában **Központi Takarékpénztári részvények** vannak, hogy ezen részvényeket, szelvényekkel együtt, kicserélés végett az Egyesült intézet Teleki-utcai fiókjánál (Teleki-u. 3.) folyó évi október hó 10-től október hó 31-ig beszoigáltatni sziveskedjenek.

Minden egyes Központi Takarékpénztár részvény helyett 1 Egyesült intézeti részvény fog kiadatni.

A kicserélés végett beadandó részvényekhez jegyzék csatolandó azon nevek felsorolásával, melyekre az új részvényeket kiállítatni óhajtják.

Ezen részvények kicserélése, ha az új részvények a régiekkel azonos nevre állítatnak ki, díj- és illetékmentes, ha azonban az új Egyesült intézeti részvény a régitől eltérő más névre állítatnak ki, a rendes részvényátírási-díj és illeték lesz fizetendő.

Egyesült Biharvármegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár részv.-társ.

MEGNYILT

a Bémer-tér sarkán Nagyvárad legelegánsabb cipőüzlete, hol óriási készletet tartunk mindenféle cipőárúkbán.

Egységáraink: 10, 13, 17. és 22. kor.

Moskovits Farkas és Társa
cipő és csizmagyár részvénytársaság

NAGYVÁRAD. BÉMER-TÉRI FÍÓK.

KAJÁRI ÖDÖN

ELECTROTECHNIKAI VÁLLALATA

TELEFON 497.

NAGYVÁRAD
BEÖTHY ÖDÖN U. 46

Készít **villamos világítási és erőátviteli,** valamint csengő és házi telefon berendezéseket. A legjobb minőségű **Dr. JUSTH-féle Wolframlámpák** 2 korona 30 fillérért kaphatók.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Körözspart, Lévy-palota.

1 üveg Odol	74 kr.
1 > francia szájviz	25 >
1 > száj szagtalánító	50 >
1 tubus dr Heyder fogcrém	20 >
8 > Thymol	20 >
1 > Stomatin	20 >
1 > tégely Odontin fogpaszta	35 >
1 drb Odontin betét	35 >
1 üveg Picavan	98 >
1 üveg Bay Rum	26 >
1 > Jera viollette brillantín	30 >
1 > francia brillantín	15, 20, 35 >
1 > folyékony brillantín	50 >
1 > valódi dió olaj	15 >
1 > > kivonat	75 >
1 drb bajuszkötő	15, 20 85 >

1 üveg Kerpel kézfinomító	88 kr.
1 tégely Margit crém	40 >
1 > Diana crém	65 >
1 drb Dianna szappan	65 >
1 dob Lickner puder	86 >
1 > amerikai porcellán puder	1 frt 20 >
1 üveg amerikai petrol	50 >
1 > Emke hajszesz hajhúsmás ellen	1 frt — >
1 fekete champos	12 >
1 rud rozsa Glycerin szappan	20 >
8 drb francia ibolya szappan	50 >
1 > Kielhauser ibolya glicerin szappan	28 >
1 > Speick szappan	28 >
1 > Windsor szappan	88 >
1 tubus kaloderma	28 >
1 > Beloderma kézfinomító	20 >
1 üvegtégely tejcrém	20 >

Figyeljen az árakra.

1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 85 kr.
1 Gillette utánzatu borotva készlet	1 > 50 >
1 valódi serte hajkefe	70 >
1 dublé bajuszkéfe	20 >
1 valódi serte ruhakefe	45 >
1 körömkéfe	05 >
1 surolókefe óriási	20 >
1 surolókefe kisebb	10 >
12 drb Royal angol cipő krém	96 >
1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 >
1 > cipőfényesítő flanel	20 >
1 > Jurigatem Zománc	80 >
1 matr vörös gumicső	60 >
Egyegyed Ko Brunz watta	85 >

805

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját szabó- és öltöző-üzemmel, ha személyesen meg nem győződik az árakról.

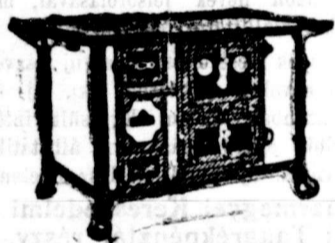
Nincs vásárlási kényszer! Hátszerek kimérve a legmodernebb Odeurökbem!

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Perces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegárak állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Dajkovits E.

tényirodájában

Sas palota

esküvői felvételek a leg-

diszesebb elrendezésben,

villany felvételei speciálitása

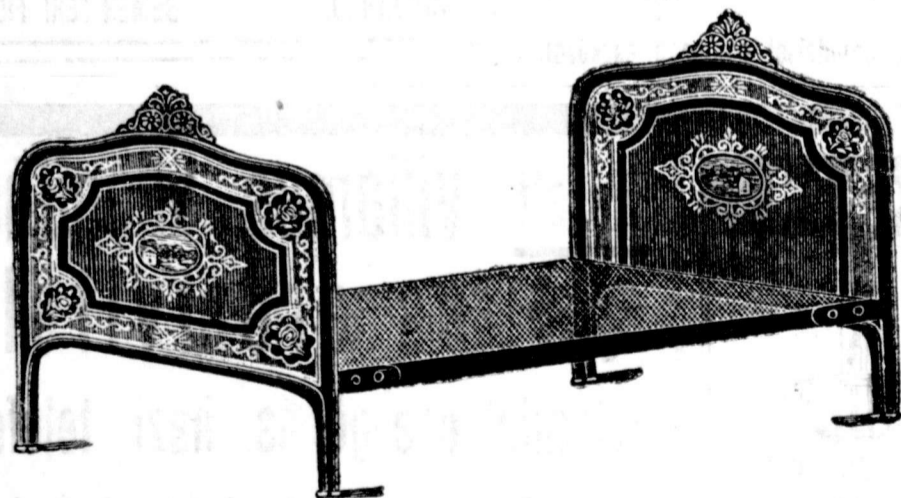
utólérhetetlen.

Vas- és Rézipar r.-t. Nagyvárad

Telefon Gyártelep 1015.

Telefon Városi raktár.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozni, hogy a

Rákóczi-ut 13-ik szám alatt

Weiszlovits - palotában

vas- és rézbútor kiállításunkat

megkezdtek. Raktáron

tartunk a legszebb és legjobb kivitelű

árakat. Eredeti gyári árban árusítjuk.

A szabadalmazott Éden-palota kizárólagos eladási helye!

A nagyérdemű közönség pártfogását kérve, a megtekintés vételkényszer nélkül
maradunk Teljes tisztelettel

Vas- és rézipar R.-T.